

Baltian maissa on enemmän tai vähemmän avoimia kriittisiä näkemyksiä presidentti Koiviston toiminnasta. Vaikka Koiviston tarrautumista Gorbatsšoviin pyrittiäsiinkin ymmärtämään tuon hetkisen tilanteen valossa, jää tulevan tutkimuksen tehtäväksi selvittää, mihin tämä sitoutuminen Neuvostoliiton horjuvaan johtajaan perustui. Oliko todella syytä ottaa jyrkkiä, yhtä

vaihtoehtoa tukevia ja baltteja opettamaan pyrkiviä kantoja? Kysymyksiä riittää. Rausmaan johtopäätökseen Suomen viileän suhtautumisen paikkansapitämättömyydestä on syytä lisätä jo aiemmin lainattu *Demari*-lehden tuskastunut arvio poliittisen johdon Viro-politiikasta: ”Oltaisiin älytty olla edes hiljaa!”

Taisto Tolvanen

Monipuolista Venäjä-tietoa

Arto Luukkanen & Simo Grönroos (toim.): *Venäjä: uhka vai mahdollisuus? Avoinna keskustelua Suomen Venäjä-suhteesta*. Tampere: Suomen perusta. 2014. 176 s. ISBN 9789526792187

Kasvava kiinnostus Venäjää kohtaan on meillä näkynyt myös aihetta koskevan kirjallisuuden tarjonnan kasvuna. Myös Suomen perusta -niminen ajatuspaja on antanut tähän panoksensa teoksella *Venäjä: uhka vai mahdollisuus*. Kirja sisältää kahdeksan eri kirjoittajilta peräisin olevaa esseetä, jotka käsittelevät Venäjän ideologiaa, suhteita länteen, historiaa, taloutta, geopolitiikkaa ja Suomen ja Venäjän suhteita.

Timo Vihavainen tarkastelee Venäjän ideologista perintöä länsisuhteiden valossa todeten, että Venäjän poikkeavuus lännestä on nähty myös arvona sinänsä. Tämä liittyy nk. ”suvereenin demokration” ideaan, jonka kirjoittaja myös esittelee. Hän analysoi Putinin politiikkaa sekä kysymystä, onko Venäjä uhka Suomelle. Vihavaisen mukaan vastaus tähän kysymykseen on kielteinen, jos pysymme Naton ulkopuolella. Arto Luukkanen ironisoi länsimaaisia näkemyksiä Venäjästä ja pyrkimyksiä saada se osaksi kansainvälisiä yhteisöjä todeten, että ”Venäjän karhu piti opetta-

man ihmistavoille tarjoamalla sille länsihunajaa” (s. 31). Hän analysoi myös Putinin politiikkaa ja ”moraalittomien” ja ”väärien” läntisten arvojen torjuntaa. Kirjoittaja tarkastelee myös Georgian ja etenkin Ukrainan tilannetta Venäjän aggressioiden jälkeen. Timo Koivurova toteaa, että Venäjä on sotatoimillaan alkanut irtautua perinteisistä kansainvälisen oikeuden periaatteista huolestuttavalla tavalla. Esa Seppänen liittyy lukuunsa ”Miksi ei Natoon” myös emeritussuurlähettiläs Heikki Talvitien jämeriä Natovastaisia argumentteja. Jukka Mallisen kirjoittama luku ”Rurikin miekka – uusi ymmärrys Venäjän historiasta” avaa yllättäviä näkymiä teemaan, kuten seuraava sitaatti V. Inozemtsevilta antaa ymmärtää: ”Venäjä on nykyään samoin kuin 400 vuotta sitten jakautunut Moskoviaan, jossa eliitit jakavat keskenään maan resurssit valtiontalouden avulla, sekä muuhun maahan, jossa yksityinen aloitteellisuus on nujerrettu” (s. 111). Professori Kari Liuhto tarkastelee Venäjän merkitystä Suomen taloudelle. Hän toteaa Venäjän talouden kulta-ajan olleen ajanjaksona 1999–2007, jonka lopulla kansantuote ylitti neuvostoaajan lopun tason. Oiva Miettisen luku ”Isänmaata vapaasti myytävänä” pohtii venäläisten maakauppoja ja toteaa, että Suomi tarvitsee

lain EU:n ulkopuolella asuvien kiinteistöhankintojen valvonnan. Kommentoیدessaan maakauppoihin liittyvää rahanpesua ja veronkiertoa hän huomauttaa, että ”Venäjän tapa toimia näyttää muuttavan käytäntöjä myös täällä meillä joko laittomaan tai ainakin laittoman ja laillisen välisen harmaan alueen suuntaan” (s. 142). Sakari Lindén tarkastelee Venäjän geopolitiikkaa, joka nojautuu pitkälti H. Mackinderin ja N. Spykmanin *heartland* (ydinmaa) -käsitteeseen. Sen tekijä tosin kääntää virheellisesti ”sydänmaaksi”. Luvussa ”Venäjän salarakkaat” mainitaan vain Saksa ja Ranska, vaikka myös Slovakia, Unkari ja Serbia olisivat ansainneet päästä mukaan.

Tekijöiden tavoitteena oli luoda korkeatasoinen puheenvuoro Venäjän poliittisen kehityksen ja maittemme naapurisuhteiden tilasta. Tämä on mielestäni onnistunut hyvin; teoksen monipuolisuus ja idearikkaus tekevät siitä, vaikka suppeanakin (176 sivua) arvokkaan tietolähteen kaikille, joilla on tarvetta tuntea Venäjän nykyisyyttä ja historiaa. Tätä kirjaa, kuten yleensä muitakin vastaavan aihealueen teoksia, vauvaa kuitenkin yksi puute: siinä ei ole analysoitu Venäjän ja Suomen kulttuurien yhteisiä piirteitä ja niiden panosta kansojen välisessä kommunikaatiossa. Kysymys on venäläisyyden vaikutuksesta meillä ja suomalais-ugrilaisuuden vaikutuksesta Venäjällä. Yhteyksiä löytyy ainakin sauna- ja ruokaperinteessä, musiikkimaussa, kielten yhteisessä sanastossa ja rakenteessa – ehkä myös huumorissa. Tämä teema näyttää kiinnostaneen tutkijoita vähänlaisesti. Lieneekö yhtenä syynä se, että länsimaisten elementtien korostaminen omassa maakuvassamme näyttää tärkeältä?

Jarmo Eronen